

18-дәріс

ҚАЗАҚСТАННЫҢ
АШЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІ

МАКРОЭКОНОМИКА

Макроэкономикалық тепе-теңдік,
үрдістер мен ауытқулар

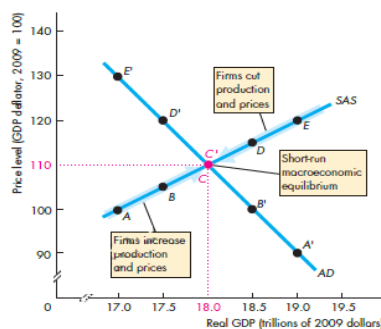

Тақырыптың мақсаты:

- Нақты ЖІӨ мен баға деңгейі қалай анықталатынын және инфляция мен циклдар өсімін не тудыратынын түсіндіру
- Бүгінгі макроэкономикадағы негізгі ой мектептерін сипаттау

AS-AD моделінің мақсаты нақты ЖІӨ мен баға деңгейінің өзгеруін түсіндіру болып табылады. Модельдің негізгі мақсаты-осы айнымалылардағы бизнес-циклдің ауытқуларын түсіндіру. Бірақ модель бізге экономикалық өсім мен инфляция үрдістерін түсінуге көмектеседі. Біз нақты ЖІӨ мен тепе-теңдік бағасының деңгейін анықтау үшін жиынтық ұсыныс пен жиынтық сұранысты біріктіруден бастаймыз. Жиынтық ұсыныс үшін екі уақыт аралығы бар сияқты, макроэкономикалық тепе-теңдік үшін екі уақыт аралығы бар: ұзақ мерзімді тепе-теңдік және қысқа мерзімді тепе-теңдік. Алдымен біз қысқа тепе-теңдікті қарастырамыз.

Жиынтық сұраныстың қисығы бізге бағалардың әрбір деңгейінде талап етілетін нақты ЖІӨ-нің көлемі туралы, ал жиынтық ұсыныстың қысқа мерзімді қисығы-бағалардың әрбір деңгейінде жеткізілетін нақты ЖІӨ-нің көлемі туралы айтады. Қысқа мерзімді макроэкономикалық тепе-теңдік тұтынылатын нақты ЖІӨ көлемі жеткізілетін нақты ЖІӨ көлеміне тең болған кезде туындайды. Яғни қысқа мерзімді макроэкономикалық тепе-теңдік AD қисығы мен SAS қисығының қиылысу нүктесінде болады.

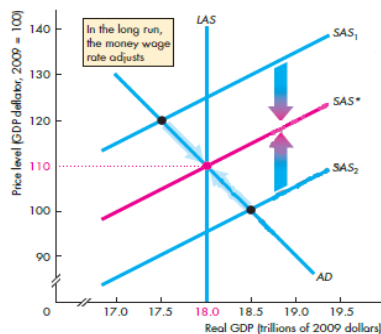
1 суретте баға деңгейі 110 және нақты ЖІӨ 18 трлн. деп көрсетілген. Бұл позиция тепе-тең екенін түсіну үшін, егер баға деңгейі 110-ға қарағанда өзгеше болса, не болады деп ойлаңыз. Мысалы, баға деңгейі 120-ға тең, ал нақты ЖІӨ-19 триллион доллар (SAS қисығы E нүктесінде). Тұтынылатын нақты ЖІӨ көлемі 19 триллион доллардан аз, сондықтан фирмалардың өз өнімдерін сатуға мүмкіндігі жоқ. Жағымсыз қорлар жинақталып, фирмалар өндіріс пен бағаны да қысқартады. Өндіріс пен бағалар фирмалар өз өнімдерін сатпай тұрып, төмендеуде. Мұндай жағдай нақты ЖІӨ \$18 трлн, ал баға деңгейі 110 болған кезде ғана туындайды.

Енді баға деңгейі 100-ге тең, ал нақты ЖІӨ-17 триллион долларға тең (A нүктесінде SAS қисығында). Нақты ЖІӨ көлемі 17 триллион доллардан асады, сондықтан фирмалар өз өніміне деген сұранысты қанағаттандыра алмайды. Қорлар азаяды, ал клиенттер тауарлар мен қызметтерді талап етеді, сондықтан фирмалар өндірісті ұлғайтып, бағаны арттырады. Өндіріс пен баға фирмалар өз өнімдеріне деген сұранысты қанағаттандыра алмайынша өседі. Мұндай жағдай нақты ЖІӨ \$18 трлн, ал баға деңгейі 110 болған кезде ғана туындайды.

Қысқа мерзімді перспективада ақшалай жалақы тұрақты. Ол экономиканың толық жұмыспен қамтылуына көшуге бейімделмеген. Осылайша, қысқа мерзімді перспективада нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-нен артық немесе аз болуы мүмкін. Бірақ ұзақ мерзімді перспективада ақшалай жалақы түзетіледі және нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-ге қарай жылжиды. Ұзақ мерзімді тепе-теңдікке қалай қол жеткізуге болады?

Ұзақ мерзімді макроэкономикалық тепе-теңдік нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-ге тең болған кезде орын алады-экономика LAS қисығында болған кезде баламалы.

Экономика ұзақ мерзімді тепе-теңдіктен алыс болғанда, ақша деңгейі түзетіледі. Егер ақшалай жалақы деңгейі тым жоғары болса, қысқа мерзімді тепе-теңдік әлеуетті ЖІӨ-нен төмен, ал жұмыссыздық деңгейі табиғи деңгейден жоғары. Жұмыс күші артық болса, жалақы деңгейі төмендейді. Егер ақшалай жалақы деңгейі тым төмен болса, қысқа мерзімді тепе-теңдік әлеуетті ЖІӨ-нен жоғары, ал жұмыссыздық деңгейі табиғи деңгейден төмен. Жұмыс күшіне артық сұраныс кезінде ақшалай жалақы деңгейі көтеріледі.

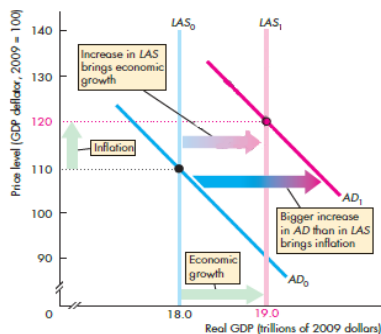
2 суретте ұзақ мерзімді тепе-теңдік және оның пайда болуы көрсетілген. Егер қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс қисығы SAS1 тең болса, онда жалақы деңгейі толық жұмыспен қамтамасыз ету үшін тым жоғары. Ақшалай жалақы мөлшерлеменің төмендеуі SAS қисығын SAS* жылжытады және толық жұмыспен қамтамасыз етеді. Егер қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс қисығы SAS2 тең болса, онда толық жұмыспен қамту үшін жалақы деңгейі тым төмен. Енді ақша еңбекақысының өсуі SAS қисығын SAS* жылжытады және толық жұмыспен қамтамасыз етеді.

Ұзақ мерзімді тепе-теңдікте әлеуетті ЖІӨ нақты ЖІӨ-ді айқындайды, ал әлеуетті ЖІӨ және жиынтық сұраныс бағалар деңгейін бірге айқындайды. Жалақының ақшалай мөлшерлемесі SAS қисығы ұзақ мерзімді тепе-теңдік нүктесінен өтпейінше түзетіледі.

Енді AS-AD моделі экономикалық өсім мен инфляцияны түсінуге қалай көмектеседі?

Экономикалық өсім жұмыс күші ұсынысының өсуінің және еңбек өнімділігін арттырудың нәтижесі болып табылады, бұл жиынтық әлеуетті ЖІӨ-нің өсуіне әкеледі. Инфляция әлеуетті ЖІӨ өсуінен асып түсетін ақша массасының өсуінің нәтижесі болып табылады.

AS-AD моделі экономикалық өсім мен инфляцияны түсіндіреді және бейнелейді. Ол экономикалық өсімді ұзақ мерзімді жиынтық ұсыныстың ұлғаюы ретінде, ал инфляцияны-әлеуетті ЖІӨ-нің ұлғаюына қарағанда, жиынтық сұраныстың тұрақты өсуі ретінде түсіндіреді.

3 сурет бұл түсіндірмені LAS және AD жылжу қисықтары терминдерінде суреттейді.

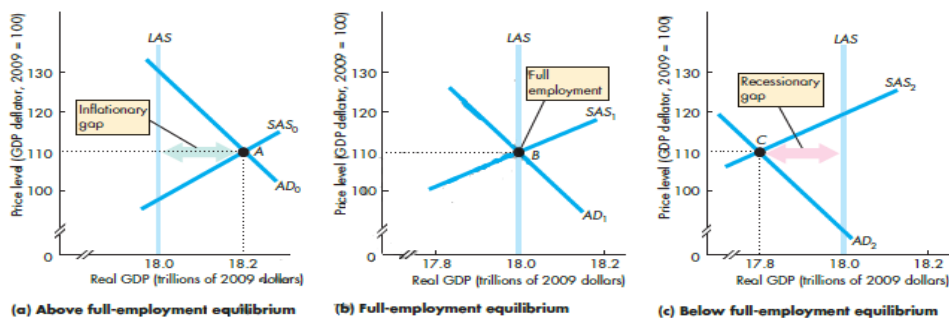
LAS қисығы LAS0-дан LAS1-ге оңға қарай жылжығанда, әлеуетті ЖІӨ \$ 18 трлн-нан \$19 трлн-ға дейін өседі. Ұзақ мерзімді тепе-теңдікте нақты ЖІӨ де 19 триллион долларға дейін өседі.

AD қисығы AD0-ден AD1-ге оңға ауысқанда және жиынтық сұраныстың өсуі әлеуетті ЖІӨ-нің өсуінен асып кетсе, баға деңгейі 110-нан 120-ға дейін артады.

Егер жиынтық сұраныс ұзақ мерзімді жиынтық ұсыныс сияқты қарқынмен өссе, нақты ЖІӨ инфляциясыз өсер еді.

Біздің экономика 3 суретте көрсетілгендей өсу мен инфляция кезеңдерін бастан өткеруде, бірақ ол тұрақты өсім мен тұрақты инфляцияны бастан кешірмейді. Нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ айналасында бизнес-циклде ауытқиды. Біз бизнес-циклді зерттеген кезде, біз экономикалық өсімді ескермейміз және трендтің өсу қарқынының төңірегінде ауытқуларға назар аударамыз. Осылайша, біз бизнес циклі анық көреміз. Енді AS-AD моделі бизнес циклін қалай түсіндіреді?

Іскерлік цикл пайда болады, себебі жиынтық сұраныс және қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс ауытқиды, бірақ ақшалай жалақы деңгейі әлеуетті ЖІӨ деңгейінде нақты ЖІӨ-ді ұстап тұру үшін жеткілікті тез түзетілмейді. 4 суретте қысқа мерзімді тепе-теңдіктің үш түрі көрсетілген.

4 суреттің (а) бөлігінде тепе-теңдіктің толық жұмыспен қамтылуынан жоғары көрсетілген. Толық жұмыспен қамтудың тепе-теңдігі-бұл нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-нен асатын тепе-теңдік. Нақты және әлеуетті ЖІӨ арасындағы алшақтық-бұл өндіріс көлеміндегі алшақтық. Нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-нен асса, өндіріс көлеміндегі алшақтық инфляциялық алшақтық деп аталады.

Жоғарыда келтірілген толық жұмыспен қамтудың тепе-теңдігі 4 суреттің (а) бөлігінде көрсетілген. жиынтық сұраныстың қисығы нақты ЖІӨ режимінде SAS₀ жиынтық ұсынысын AD₀ қысқа мерзімді сұраныс қисығын 18,2 триллион долларға кесіп өткен кезде орын алады. Инфляциялық алшақтық 0,2 триллион долларды құрайды.

4 суреттің б) бөлігінде нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-ге тең және толық жұмыспен қамтудың тепе-теңдігі бар екендігі көрсетілген. Бұл мысалда тепе-теңдік AD₁ жиынтық сұранысының қисығы нақты ЖІӨ және әлеуетті ЖІӨ \$18 трлн-да SAS₁ жиынтық ұсынысының қысқа мерзімді қисығын қиып өтетін жерде орын алады.

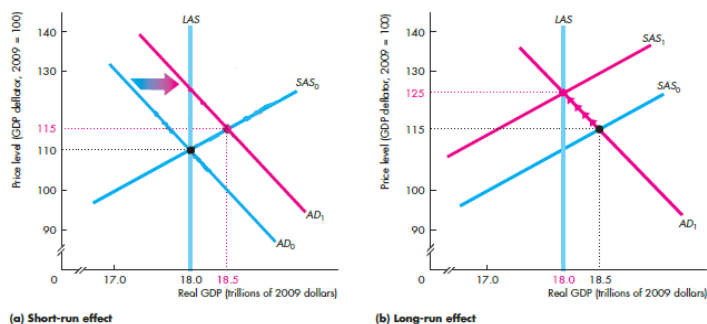
4 суреттің с) бөлігінде толық жұмыспен қамту деңгейінен төмен тепе-теңдік байқалады. Ал толық жұмыспен қамту деңгейінен төмен тепе - теңдік-бұл әлеуетті ЖІӨ нақты ЖІӨ-нен асатын тепе-теңдік. Әлеуетті ЖІӨ нақты ЖІӨ-нен асып кетсе, өндіріс көлеміндегі алшақтық құлдырау деп аталады.

4 суреттің с) бөлігінде көрсетілген толық жұмыспен қамтудың тепе-теңдігі жиынтық сұраныстың қисығы AD₂ \$17,8 трлн нақты ЖІӨ-дегі SAS₂ қисығы қысқа мерзімді перспективада жиынтық ұсыныстың қисығын қиып өткен кезде орын алады. Әлеуетті ЖІӨ \$ 18 трлн құрайды, сондықтан рецессиялық алшақтық \$ 0,2 трлн.

Жиынтық сұраныс пен қысқа мерзімді жиынтық ұсыныстың ауытқуы нәтижесінде экономика Макроэкономикалық тепе-теңдіктің бір түрінен екіншісіне ауысады. Бұл тербелістер нақты ЖІӨ ауытқуын тудырады. 4 суреттің (d) диаграммасында нақты ЖІӨ-нің әлеуетті ЖІӨ айналасында ауытқуы көрсетілген.

Енді әлеуетті ЖІӨ айналасында осы ауытқулардың кейбір көздерін қарастырайық.

Нақты ЖІӨ-нің әлеуетті ЖІӨ-нің айналасында ауытқуы себептерінің бірі жиынтық сұраныстың ауытқуы болып табылады. Жиынтық сұраныс ұлғайған кезде не болып жатқанын көрейік.

5 суреттің а) бөлігінде толық жұмыспен қамтылған экономика көрсетілген. SAS₀ жиынтық ұсынысының қысқа мерзімді қисығы және жиынтық ұсыныстың ұзақ мерзімді қисығы-бұл LAS. Нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-ге \$ 18 трлн, ал баға деңгейі-110 тең.

Енді әлемдік экономика кеңеюде және Америка өндірісінің тауарларына сұраныс Азия мен Еуропада өсуде деп болжаймыз. АҚШ экспортының ұлғаюы АҚШ-та жиынтық сұранысты арттырады және 5 суреттің а) бөлігіндегі жиынтық сұраныстың қисығы AD₀-ден AD₁-ге оңға қарай жылжиды.

Сұраныстың өсуіне тап болған фирмалар өндірісті ұлғайтып, бағаны арттырады. Нақты ЖІӨ \$ 18,5 трлн дейін, ал баға деңгейі 115-ке дейін артады. Қазіргі уақытта экономика толық жұмыспен қамту деңгейінен асатын тепе-теңдік жағдайында тұр. Нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-нен асады және инфляциялық алшақтық орын алады.

Жиынтық сұраныстың өсуі барлық тауарлар мен қызметтер бағаларының өсуіне алып келеді. Жоғары бағаға тап болған фирмалар өндіріс қарқынын арттырады. Осы кезеңде тауарлар мен қызметтердің бағасы өсті, бірақ ақшалай жалақы деңгейі өзгерген жоқ. (SAS қисық қозғалысы кезінде ақша жалақысы тұрақты болып қалатынын еске түсіріңіз.)

Экономика әлеуетті ЖІӨ-нен тыс Мәңгілік өндіре алмайды. Неге? Нақты ЖІӨ-ді әлеуетті ЖІӨ-ге қайтаратын әрекет етуші күштер қандай?

Баға деңгейі көтерілді, ал ақшалай жалақы деңгейі өзгермегендіктен, қызметкерлер өз жалақысының сатып алу қабілетінің құлдырауына тап болды, ал фирмалардың табысы артты. Бұл жағдайда қызметкерлер жалақыны арттыруды талап етеді, ал жұмыспен қамту және өндіріс деңгейін сақтауға ұмтылған фирмалар осы талаптарды қанағаттандырады. Егер ақшалай жалақыны көтермесе, өз өзіметкерлерінен айырылып, өнімділігі төмен жұмысшыларды жалдауға тура келеді.

Ақшалай жалақының өсуіне қарай қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс Азайа бастайды. – 5 суреттің В) бөлігінде көрсетілгендей қысқа мерзімді жиынтық ұсыныстың қисығы SAS0-дан SAS1-ге ауыса бастайды. Ақша еңбекақысының өсуі және SAS қисығының ауысуы жаңа тепе-тең жағдайлардың кезектілігін тудырады. Түзету жолымен нақты ЖІӨ азаяды, ал баға деңгейі көтеріледі. Экономика суретте көрсетілгендей, жиынтық сұраныс қисығының бойымен қозғалады.

Сайып келгенде, ақшалай жалақы деңгейі баға деңгейі сияқты сол пайызға артады. Бұл уақытта AD1 жиынтық сұраныстың қисығы толық жұмыспен қамтудың жаңа тепе-теңдігі кезінде SAS1-мен қиылысады. Баға деңгейі 125-ке дейін көтерілді және нақты ЖІӨ ол басталған жерге әлеуетті ЖІӨ-ге оралды.

Жиынтық сұраныстың азаюы жиынтық сұраныстың ұлғаю салдарына ұқсас, бірақ қарама-қарсы салдарға ие. Яғни, жиынтық сұраныстың төмендеуі жиынтық сұраныстың қисығын солға жылжытады. Нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-нен аз деңгейге дейін төмендейді және дағдарыстық алшақтық пайда болады. Фирмалар бағаны төмендетеді. Бағаның төмен деңгейі жалақының сатып алу қабілетін арттырады және фирмалардың олардың өнімдеріне қатысты шығындарын арттырады, өйткені ақшалай жалақы деңгейі өзгеріссіз қалады. Ақыр соңында, ақшалай жалақы деңгейі төмендейді, ал қысқартылған жиынтық ұсыныс артады. Енді жиынтық ұсыныс өзгергенде нақты ЖІӨ мен баға деңгейінің қалай өзгеретінін анықтайық.

Қысқа мерзімді перспективада жиынтық ұсыныстың ауытқуы әлеуетті ЖІӨ айналасында нақты ЖІӨ-нің ауытқуына әкелуі мүмкін. Бастапқыда нақты ЖІӨ әлеуетті ЖІӨ-ге тең деп болжаймыз. Яғни, мұнай бағасының үлкен, бірақ уақытша өсуі. Нақты ЖІӨ және баға деңгейі не болып жатыр?

6-сурет бұл сұраққа жауап береді. SAS0 жиынтық ұсынысының қысқа мерзімді қисығы және жиынтық ұсыныстың ұзақ мерзімді қисығы-бұл LAS. Нақты ЖІӨ \$ 18 трлн, бұл әлеуетті ЖІӨ-ге тең, ал баға деңгейі-110. Содан кейін мұнай бағасы өсуде. Жоғары энергетикалық және көлік шығындарына тап болған фирмалар өндірісті қысқартады. Қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс азаяды, ал қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс қисығы SAS1 солға ығысады. Баға деңгейі 120-ға дейін көтеріледі, ал нақты ЖІӨ \$17,5 трлн-ға дейін төмендейді. Нақты ЖІӨ төмендегендіктен, экономика рецессияны бастан кешіруде. Баға деңгейі өсуде, экономика инфляцияны бастан кешіруде. Рецессия мен инфляцияның үйлесімі стагфляция деп аталады. АҚШ 1970-ші жылдардың ортасында және 1980-ші жылдардың басында стагфляцияны бастан өткізді, бірақ мұндай оқиғалар әдеттегі емес.

Мұнай бағасы өзінің бастапқы деңгейіне қайта оралғанда, экономика толық жұмысқа оралады.

Біз макроэкономикадағы ойлардың балама мектептерінің көзқарастарын түсіндіру және иллюстрациялау үшін AS-AD моделін пайдалана аламыз.

Осы тарауда зерттеген as-AD моделі осы тақырып бойынша макроэкономистер ұстанатын көзқарастар ауқымын түсіну үшін жақсы негіз береді.

Жіктеу әдетте оңайлатуды талап етеді және макроэкономистердің жіктелуі осы жалпы ережеден тыс болып табылмайды. Мұнда пайдаланылатын жіктеу қарапайым, бірақ ол адастырмайды. Біз макроэкономистерді үш кең мектепке бөліп, әр топты кезек бойынша көзқарасын қарастырайық. Топтар: Ғылыми мектептер:

1. Классикалық
2. Кейнсиандық
3. Монетарист

Классикалық макроэкономист экономика Өзін-өзі реттеу және әрқашан толық жұмыспен қамту деңгейінде деп санайды. «Классикалық» термині адам Смит, Дэвид Рикардо және Джон Стюарт Милль кіретін экономика негізін салушы мектептің атауынан шыққан.

Жаңа классикалық көзқарас іскерлік циклдің ауытқуы технологиялық өзгерістердің біркелкі емес қарқынымен байланысты күйзелістер құлайтын жақсы жұмыс істейтін нарықтық экономиканың тиімді реакциясы болып табылады деп есептейді.

Классикалық көзқарасты жиынтық сұраныс пен жиынтық ұсыныс туралы түсінік терминдерінде түсінуге болады.

Классикалық тұрғыдан алғанда технологиялық өзгерістер жиынтық сұранысқа да, жиынтық ұсынысқа да айтарлықтай әсер етеді. Осы себепті классикалық макроэкономистер $as-AD$ құрылымын пайдаланбайды. Бірақ олардың көзқарастарын осы шеңберде түсіндіруге болады. Капитал өнімділігін арттыратын технологиялық өзгерістер жиынтық сұраныстың өсуіне әкеледі, өйткені фирмалар жаңа қондырғылар мен жабдықтарға өз шығындарын арттырады. Қолданыстағы капиталды пайдалы пайдалану мерзімін ұзартатын технологиялық өзгерістер жаңа капиталға сұранысты азайтады, бұл жиынтық сұранысты азайтады.

Классикалық тұрғыдан алғанда, жиынтық ұсыныстың қысқа мерзімді қисығына жататын ақшалай жалақы бірден және толық икемді. Ақшалай жалақы деңгейі еңбек нарығындағы тепе-теңдікті қолдау үшін тез реттеледі, бұл нақты ЖІӨ әрқашан тең әлеуетті ЖІӨ-ге бейімделеді.

Әлеуетті ЖІӨ-нің өзі жиынтық сұраныс сияқты себептер бойынша технологиялық өзгерістер арқылы ауытқиды. Технологиялық өзгерістер жылдам қарқынмен болған кезде, әлеуетті ЖІӨ нақты ЖІӨ сияқты тез артады. Және технологиялық өзгерістердің қарқыны баяулаған кезде әлеуетті ЖІӨ-нің өсу қарқыны да бәсеңдейді.

Саясатқа классикалық көзқарас салықтар ынталандыруды әлсіретіп, тиімсіздікті тудыруы мүмкін деп атап көрсетеді. Салықтардың реттелмейтін салдарын барынша азайту жұмыспен қамтуды, инвестицияларды және олардың тиімді деңгейіндегі техникалық прогресті қамтамасыз етуге, сондай-ақ экономиканың тиісті және тез дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Кейнсиандық макроэкономист, егер экономиканы тыныштықта қалдырса, ол толық жұмыспен қамту кезінде сирек жұмыс істейтін болады және толық жұмыспен қамтуға қол жеткізу және қолдау үшін фискалдық және ақша-несие саясаты тарапынан белсенді көмек қажет деп санайды.

«Кейнсиандық» термині ХХ ғасырдың ең танымал экономистерінің бірі Джон Мейнард Кейнстың атынан шыққан.

Кейнсиандық көзқарас жиынтық сұранысты анықтайтын және жиынтық ұсынысты қысқартатын күштер туралы ұғымдарға негізделген.

Кейнсиандық көзқараспен, күту жиынтық сұранысқа ең маңызды әсер болып табылады. Бұл үміттер табынды инстинктке негізделген немесе Кейнс өзі «жануар рухы» деп атаған. Болашақ пайда бойынша пессимизм толқыны жиынтық сұраныстың төмендеуіне алып келіп, экономиканы рецессияға айналдыруы мүмкін.

Кейнсиандық тұрғыдан, жиынтық ұсыныстың қысқа мерзімді қисығына жататын ақшалай жалақы деңгейі төмен тұрақсыз. Негізінде, ақша жалақысы құлдырамайды. Сондықтан, егер рецессиялық алшақтық болса, оны жою үшін автоматты тетік жоқ. Егер бұл болса, ақшалай жалақы деңгейінің төмендеуі қысқа мерзімді перспективада жиынтық ұсыныстың ұлғаюына және толық жұмыспен қамтуды қалпына келтіруге әкеп соқтырар еді. Бірақ ақшалай жалақы деңгейі төмендемейді, сондықтан экономика құлдырауда қалады.

Жаңа кейнсиандық көзқарас ретінде белгілі кейнсиандық көзқарастың заманауи нұсқасы ақша жалақысы жабысқақ болып қана қоймай, тауарлар мен қызметтердің бағасы жабысқақ екенін де ұстанады. Жабысқақ баға деңгейінде қысқа мерзімді жиынтық ұсыныс қисығы белгіленген баға деңгейінде көлденең.

Кейнсиандық көзқарас фискалдық және ақша-несие саясаты рецессияға әкелетін жиынтық сұраныстың өзгеруін белсенді өтеуін талап етеді. Рецессия жағдайында жиынтық сұранысты ынталандыра отырып, толық жұмыспен қамтуды қалпына келтіруге болады.

Монетарист-бұл ақша-несие саясаты тұрақсыз және ақшаның өсу қарқыны тұрақты болатын жағдайда экономика Өзін-өзі реттейтін және ол толық жұмыспен қамтылған кезде қалыпты жұмыс істейтін болады деп есептейтін макроэкономист.

Монетарист терминін Милтон Фридманның өз көзқарастары мен көзқарастарын сипаттау үшін ХХ ғасырдың көрнекті экономисті Карл Бруннер ойлап тапты.

Монетарлық көзқарасты жиынтық сұраныс пен қысқа мерзімді жиынтық ұсынысты айқындайтын күштер туралы ұғымдардың терминдерінде түсіндіруге болады.

Монетаристердің пікірінше, ақша массасы жиынтық сұранысқа айтарлықтай әсер етеді. Ақша массасы Федералдық резервтік жүйемен анықталады. Егер Федералдық резервтік жүйе ақшаның өсуін тұрақты қарқынмен жалғастырса, сұраныстың жиынтық ауытқуы барынша азайтылады және экономика толық жұмыспен қамтуға жақын жұмыс істейтін болады. Бірақ егер Федералдық резервтік жүйе ақша массасын азайтса немесе тіпті өсу қарқынын тым күрт бәсеңдетсе, экономика рецессияға кіреді. Монетарлық тұрғыдан алғанда, барлық рецессиялар қате ақша-несие саясатының нәтижесі болып табылады.

Қысқа мерзімді жиынтық ұсынысқа монетарлық көзқарас кейнсиандық сәйкес келеді: ақша жалақысы жабысқақ болып табылады. Егер экономика рецессияда болса, оған бөгде көмегінсіз толық жұмыспен қамтамасыз ету үшін ақталмаған көп уақыт қажет болады.

Фискалдық саясатқа монетарлық көзқарас классикалық. Әлеуетті ЖІӨ-ді төмендететін кері әсерлерді болдырмау үшін салықтар төмен болып қалуы тиіс. Ақша саны тұрақты өсу жолында қолдау көрсетілетін болса, жиынтық сұраныстағы өзгерістерді өтеу үшін ешқандай белсенді тұрақтандыру талап етілмейді.

Келесі дәрістерде сіз қайтадан кейнсиандық, классикалық және монетарлық көзқараспен тап боласыз. Келесі дәрістерде біз жиынтық сұраныстың бастапқы кейнсиандық үлгісін қарастырамыз.